

Nr 177.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående fortsatt disposition av vissa äldre reservationsanslag under fjärde huvudtiteln m. m.; given Stockholms slott den 11 mars 1949.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Allan Vougt.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 11 mars 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Vougt, anmäler, efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet, fråga om fortsatt disposition av vissa äldre reservationsanslag under fjärde huvudtiteln m. m. och anför därvid följande.

Enligt skrivelse 1928: 20 har riksdagen beslutat, att äldre reservationsanslag i intet fall få stå till förfogande längre än t. o. m. tredje budgetåret efter det, å vars riksstat anslaget blivit sist uppfört. Över investeringsanslag å kapitalbudgeten äger, enligt medgivande av 1944 års riksdag (skrivelse nr 45), Kungl. Maj:t förfoga, därest de med anslagen avsedda arbetena påbörjats före utgången av tredje budgetåret efter det, för vilket anslagen sist blivit i riksdagen uppförda.

Genom brev den 30 juni 1948 uppdrog Kungl. Maj:t åt vederbörande myndigheter att i samband med att förslag avgåves angående fortsatt disposition under budgetåret 1949/50 av äldre reservationsanslag under fjärde huvudtiteln förebringa utredning om lämpligheten av att per den 30 juni 1949 överföra förefintliga och fortfarande erforderliga behållningar å dylika äldre reservationsanslag, som beräknades icke komma att förbrukas under budgetåret 1949/50, till sådana kvarstående anslag för budgetåret 1946/47 eller anslag för budgetåret 1948/49, som med hänsyn till utgiftsändamålen art borde i sådant hänseende ifrågakomma, samt att avgiva förslag till dylika överföranden.

I skrivelse den 15 februari 1949 har *försvarets civilförvaltning* efter samråd med vederbörande centrala försvarsförvaltningar — för egen räkning och för krigsmaterielverket, fortifikationsförvaltningen samt armé-, marin- och flygförvaltningarna — gjort framställning om fortsatt disposition under budgetåret 1949/50 av vissa för budgetåren 1941/42, 1942/43, 1943/44, 1944/45 och 1945/46 under fjärde huvudtiteln anvisade reservationsanslag, vilka samtliga enligt medgivande disponerats under innevarande budgetår. Förslag om överförande per den 30 juni 1949 av förefintliga och fortfarande erforderliga behållningar å äldre reservationsanslag till andra anslag ha i enlighet med uppdraget i Kungl. Maj:ts förenämnda brev den 30 juni 1948 i förekommande fall jämväl avgivits. Beträffande de anslag som nu böra föranleda framställning till riksdagen får jag anföra följande.

1941/42.

C 74 d. Vattenbåt för kustflottan. Av beräknad anslagsbehållning den 30 juni 1949, omkring 100 000 kronor, äro omkring 30 000 kronor icke längre erforderliga för med anslaget avsedda ändamål. Återstoden, som till största delen ännu icke bundits genom beställningar, har angivits erforderlig under budgetåret 1949/50 för kompletteringsarbeten.

C 85 d. Ytterligare medel till försättning av vissa krigsrustningsarbeten m. m. Vid utgången av budgetåret 1948/49 beräknas föreligga en obunden behållning å anslaget av omkring 700 000 kronor, vilken angivits erforderlig för vissa fortifikatoriska åtgärder för beredskapens höjande.

1942/43.

C 31. Växelbordsanläggningar. Å anslaget beräknas den 30 juni 1949 återstå en behållning av 43 000 kronor, helt bunden och erforderlig för slutlikvider

under budgetåret 1949/50. Anläggningarna ha till följd av materielbrist alltså icke kunnat färdigställas.

C 50 a. Vissa markförvärv för befästningsanläggningar m. m. Av anslaget beräknas 230 000 kronor återstå den 30 juni 1949. 20 000 kronor ha angivits erforderliga under budgetåret 1949/50 för att bestrida kostnaderna för ytterligare markförvärv i Övre Norrland.

C 76. Inventarier för sjökrigsskolan. Av anslaget, varå behållningen den 30 juni 1949 beräknas uppgå till 12 000 kronor, ha 8 000 kronor angivits erforderliga t. o. m. utgången av budgetåret 1949/50 för anskaffning av vissa instrument m. m. för undervisningsändamål, vilka på grund av leveranssvårigheter hittills icke kunnat beställas. Återstående 4 000 kronor äro bundna genom utlagda beställningar.

C 84. Ersättningsbyggnad av jagare. Behållningen på anslaget den 30 juni 1949 beräknas uppgå till 970 000 kronor, varav 630 000 kronor äro bundna genom beställningar. Av återstående belopp, 340 000 kronor, avses 30 000 kronor för diverse installationsarbeten av beställd materiel, 300 000 kronor för införande av stridsledningsorganisation på ifrågavarande jagare och 10 000 kronor såsom betalningsreserv. Marinförvaltningen har föreslagit, att anslagsbehållningen, som beräknas behöva disponeras t. o. m. budgetåret 1950/51, överföres till anslaget 1946/47 C 83. Marinen: Fartygsbyggnader för flottan.

C 89 a. Anskaffning av viss strålkastar- och artillerimateriel. Å anslaget beräknas en behållning vid utgången av innevarande budgetår av omkring 120 000 kronor, helt bunden genom beställningar och erforderlig för likvider t. o. m. budgetåret 1950/51. Behållningen har föreslagits skola överföras till anslaget 1948/49 C 73. Marinen: Anskaffning av artillerimateriel m. m.

C 89 d. Täckning av vissa engångsutgifter för materielanskaffning m. m. En närmare redogörelse för anslag av denna typ lämnades vid anmälan av propositionen 1948: 134, till vilken här torde få hänvisas.

Vid utgången av budgetåret 1947/48 överfördes av detta anslag i runt tal 5,6 miljoner kronor till budgetutjämningsfonden.

Anslagsbehållningen vid utgången av budgetåret 1948/49 beräknas nu till 15,2 miljoner kronor. Av denna behållning disponerar marinförvaltningen omkring 14,6 miljoner kronor. Detta belopp är helt bundet genom utlagda beställningar. Omkring 8 miljoner kronor av beloppet, avseende huvudsakligen anskaffning av ammunition för att täcka utrustnings- och mobiliseringsbehovet, beräknas kunna slutdisponeras under budgetåret 1949/50. Återstående del av ifrågavarande behållning, angiven till 6 667 000 kronor och avseende utrustnings- och krigsmånadsbehovet av artillerimateriel, har beräknats erforderlig t. o. m. utgången av budgetåret 1950/51. Marinförvaltningen föreslår, att sistnämnda belopp överföres till anslaget 1948/49 C 73. Marinen: Anskaffning av artillerimateriel m. m.

I anslaget ingå även medel till vissa fortifikatoriska åtgärder, vilka numera disponeras av fortifikationsförvaltningen. I den beräknade anslagsbehållningen

vid utgången av innevarande budgetår ingå dylika medel om 624 000 kronor. 165 000 kronor härav ha angivits bundna och erforderliga för slutlikvider under budgetåret 1949/50. Av återstående 459 000 kronor avses ett belopp om 50 000 kronor för smärre kompletteringsarbeten intill utgången av nästa budgetår, under det att resten, 409 000 kronor, av fortifikationsförvaltningen i särskild framställning föreslagits skola användas för vissa fortifikatoriska åtgärder för beredskapens höjande.

C 127. Täckning av vissa engångsutgifter för flygmateriel m. m. Omkring 4 miljoner kronor beräknas alltjämt erforderliga efter utgången av innevarande budgetår för likvidering av utlagda beställningar eller såsom betalningsreserv. En till 3,8 miljoner kronor angiven del av detta belopp, avseende komplettering av mobiliseringsammunition, har flygförvaltningen föreslagit skola överföras till anslaget 1948/49 C 99. Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel m. m. Detta förslag har civilförvaltningen avstyrkt med hänsyn till de budgettekniska principer som tillämpas beträffande sistnämnda anslag.

Av anslaget kunna i runt tal 2,7 miljoner kronor tillföras budgetutjämningsfonden.

1943/44.

B. 14 c. Krigsmaterielverket: Merkostnader för vissa fabriksanläggningar. Å anslaget beräknas 300 000 kronor återstå den 30 juni 1949. Av detta belopp beräknas omkring 130 000 kronor vara bundna. Odisponerade medel om 170 000 kronor ha avsetts skola användas för åtgärder för att höja kapaciteten vid vissa fabriker.

C 43 d. Armén: Anskaffning av viss tygmateriel. Ett belopp av 100 000 kronor beräknas återstå å anslaget, helt bundet genom dispositionsbeslut och erforderligt t. o. m. budgetåret 1950/51. Arméförvaltningen har föreslagit, att behållningen skall överföras till anslaget 1943/44 C 43 e. Armén: Täckning av vissa engångsutgifter för tygmateriel m. m.

C 43 e. Armén: Täckning av vissa engångsutgifter för tygmateriel m. m. Av anslaget ha vid utgången av budgetåret 1947/48 till budgetutjämningsfonden överförts 38 miljoner kronor. Enligt meddelad föreskrift skola inkomstmedel om i runt tal 11,3 miljoner kronor, som därefter tillförts anslaget, överföras till budgetutjämningsfonden per den 30 juni 1949.

Arméförvaltningen har angivit, att av förefintliga medel under anslaget omkring 39,4 miljoner kronor skulle vara erforderliga för likvidering av bundna beställningar t. o. m. budgetåret 1950/51.

C 48 c. Armén: Täckning av vissa engångsutgifter för fortifikatoriska anordningar m. m. Anslaget må enligt riksdagens medgivande (proposition 1947:309; riksdagens skrivelse nr 399) disponeras för vissa kostnader för baracker för armén och marinen. Här avsedda utgifter beräknas kunna slutregleras under nästa budgetår. I övrigt står behållningen å anslaget till Kungl. Maj:ts disposition för vissa avvecklingsåtgärder (se propositionen 1946:283; riksdagens skrivelse nr 364).

C 88. *Marinen: Modernisering av flygplankryssaren Gotland.* Å anslaget beräknas vid utgången av detta budgetår återstå 270 000 kronor, varav omkring 120 000 kronor erfordras för likvidering av bundna kostnader. 80 000 kronor beräknas för ytterligare kompletteringsarbeten m. m. Anslaget beräknas kunna slutregleras under budgetåret 1949/50.

C 93 c. *Marinen: Anskaffning av viss ammunition.* Återstående behållning å anslaget, 83 000 kronor, är i sin helhet bunden och beräknas erforderlig jämväl under nästa budgetår.

1944/45.

B 8 a. *Krigsmaterielverket: Anordnande av vissa fjärrskriftsförbindelser.* Beräknad behållning å anslaget, 73 000 kronor, förutsättes vara helt bunden genom dispositionsbeslut och erfordras för likvideringar under nästa budgetår.

B 8 b. *Krigsmaterielverket: Täckning av vissa engångsutgifter avseende krigsmaterielverkets verksamhetsområde m. m.* Av anslaget ha vid utgången av budgetåret 1947/48 omkring 8,4 miljoner kronor tillförts budgetutjämningsfonden.

Å anslaget beräknas vid utgången av innevarande budgetår återstå behållningar om sammanlagt omkring 8,3 miljoner kronor. Av dessa medel äro omkring 4,3 miljoner kronor bundna genom vidtagna dispositionsåtgärder. Omkring 4 miljoner kronor ha angivits erforderliga under budgetåret 1949/50 för vissa materielanskaffningar m. m. Av sistnämnda belopp kunna emellertid omkring 2 miljoner kronor frigöras och tillföras budgetutjämningsfonden, om riksdagen bifaller framlagd proposition (nr 73) angående ändring i bestämmelserna om disposition av krigsmaterielverkets rörelsekapital.

B 12. *Arméns fortifikationsförvaltning: Engångsanskaffning av maskiner m. m. för byggnads- och reparationsberedskapen.* Omkring 1,3 miljoner kronor ha från detta anslag tillförts budgetutjämningsfonden vid utgången av budgetåret 1947/48.

Beräknad behållning å anslaget vid utgången av innevarande budgetår, omkring 2,6 miljoner kronor, förutsättes vara i sin helhet obunden och har av fortifikationsförvaltningen avsetts skola disponeras för anskaffning av maskiner och fordon m. m.

C 5 a. *Försvarsstaben: Teknisk utrustning m. m. för försvarsstabens fotoanstalt.* Odisponerade medel å omkring 70 000 kronor beräknas återstå vid budgetårets slut. Anslaget, som på grund av materielbrist icke kunnat helt utnyttjas, är forfarande erforderligt för med detsamma avsedda ändamål.

C 37 a. *Armén: Ytterligare anskaffning av ammunition m. m.* Beräknad behållning å anslaget vid utgången av innevarande budgetår, omkring 34,5 miljoner kronor, förutsättes vara helt bunden genom beställningar och erfordras för likvideringar t. o. m. budgetåret 1950/51.

Behållningen har föreslagits skola överföras till anslaget 1946/47 C 36. Armén: Engångsanskaffning av ammunition.

C 38 a. Armén: Anskaffning av viss teknisk materiel. Återstående behållning uppskattas nu till omkring 620 000 kronor, varav omkring 500 000 kronor beräknas vara bundna vid budgetårets utgång. Sistnämnda belopp erfordras för likvideringar t. o. m. budgetåret 1950/51. Återstående medel erfordras alltjämt för med anslaget avsedda ändamål. Arméförvaltningen har föreslagit, att behållningen å detta anslag överföres till anslaget 1946/47 C 41. Armén: Anskaffning av tygmateriel.

C 41 a. Armén: Av stridsmedlens utveckling betingad materielanskaffning. Vid budgetårets utgång beräknas återstå omkring 3 miljoner kronor, helt bundna genom utlagda beställningar och erforderliga för likvideringar t. o. m. budgetåret 1950/51. Behållningen har föreslagits skola överföras till anslaget 1946/47 C 36. Armén: Engångsanskaffning av ammunition.

C 41 c. Armén: Bestridande av vissa kostnader för anskaffning av ekoradio-materiel. C 42. Armén: Anskaffning av verkstadsutrustning för vissa trupp-förband m. m. Vid budgetårets utgång beräknas å dessa anslag återstå 1,7 miljoner kronor respektive 535 000 kronor, helt bundna genom utlagda beställningar och erforderliga för likvideringar t. o. m. budgetåret 1950/51.

Anslagsbehållningarna ha föreslagits skola överföras till anslaget 1946/47 C 41. Armén: Anskaffning av tygmateriel.

C 45 a. Armén: Vissa befästningsanläggningar. Anslaget må enligt bestämmelser, som meddelats i anslutning till propositionen 1945:386, disponeras endast efter särskilt medgivande av Kungl. Maj:t. För utgifter, som sålunda må bestridas från anslaget, beräknas detsamma vid innevarande budgetårs utgång vara bundet intill ett belopp av 360 000 kronor. Därefter beräknas återstå odisponerade anslagsmedel av omkring 9,5 miljoner kronor, vilket belopp fortifikationsförvaltningen i särskild framställning föreslagit skola användas till vissa fortifikatoriska åtgärder för beredskapens höjande.

C 56. Armén: Bidrag till badinrättning i Boden. Å anslaget beräknas återstå ett bundet belopp av omkring 83 000 kronor, vilket beräknas komma att utbetalas under budgetåret 1949/50.

C 67 a. Marinen: Forskning på dykeri- och ubåtshygienens områden. Av anslaget beräknas 13 000 kronor återstå den 30 juni 1949, varav 4 000 kronor bundna. Återstoden har angivits erforderlig under nästa budgetår för vissa experiment m. m.

C 89 b. Marinen: Av stridsmedlens utveckling betingad materielanskaffning. En behållning å omkring 2,2 miljoner kronor beräknas förefinnas å anslaget vid utgången av innevarande budgetår. Omkring 1,8 miljoner kronor av detta belopp beräknas vara bundet genom dispositionsåtgärder och behöva disponeras intill utgången av budgetåret 1949/50. Återstoden, omkring 400 000 kronor, har angivits erforderlig intill utgången av budgetåret 1953/54 för anskaffning av radioantennor i samband med modernisering av ubåtar. Civilförvalt-

ningen har föreslagit, att sistnämnda del av behållningen överföres till anslaget 1946/47 C 83. Marinen: Fartygsbyggnader för flottan.

C 89 c. Marinen: Viss eldrörsanskaffning. Beräknad behållning å omkring 770 000 kronor förutses vara bunden till ett belopp av omkring 630 000 kronor. Odisponerat belopp, 140 000 kronor, erfordras för montering och frakter m. m. Behov av fortsatt disposition av behållningen beräknas numera föreligga t. o. m. budgetåret 1951/52, varför marinförvaltningen föreslagit, att densamma skall överföras till anslaget 1948/49 C 73. Marinen: Anskaffning av artillerimateriel m. m.

C 94. Marinen: Anskaffning av utrustning för vissa verkstäder. Förefintlig behållning, beräknad till 10 000 kronor, är bunden och erfordras för likvider under budgetåret 1949/50.

1945/46.

C 72. Marinen: Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel m. m. Beräknad behållning, 120 000 kronor, är helt bunden och erfordras för slutlikvider under nästa budgetår.

C 74. Marinen: Engångsanskaffning av undervisningsmateriel. Av anslaget beräknas den 30 juni 1949 återstå omkring 21 000 kronor, varav omkring 13 000 kronor bundna. Återstoden har angivits erforderlig t. o. m. budgetåret 1950/51 för anskaffning av viss undervisningsmateriel.

E 12 c. Blankett- och kasernutredningskostnader m. m. för fortsatta organisationsundersökningar. Av anslaget beräknas omkring 71 000 kronor återstå vid utgången av detta budgetår, varav 1 000 kronor bundna. Odisponerade medel om 70 000 kronor ha avsetts skola komma till användning vid det fortsatta rationaliseringsarbetet inom försvaret.

Vidare har *försvarets forskningsanstalt* i skrivelse den 26 januari 1949 hemställt om fortsatt disposition under budgetåret 1949/50 av det för budgetåret 1944/45 uppförda reservationsanslaget *IV D 14. Kemiska anstalten: Utrustning av kölldlaboratorium.* Ehuru byggnadstillstånd numera erhållits för uppförande av ifrågavarande laboratorium, har arbetet hittills icke framskridit så långt, att utrustningen av byggnaden kan väntas bli slutförd under innevarande budgetår. Anslaget kvarstår till hela sitt belopp, 30 000 kronor.

I sin förenämnda skrivelse har *civilförvaltningen* även föreslagit fortsatt disposition av tre investeringsanslag under försvarets fastighetsfond, nämligen de för budgetåret 1944/45 uppförda anslagen *IV A 6 a. Förvärv av mark för vissa oljelagringsanläggningar* under arméförvaltningens delfond och *IV A 15. Förvärv av mark för vissa oljelagringsanläggningar* under flygförvaltningens delfond samt det för budgetåret 1945/46 under arméns delfond uppförda anslaget *IV A 8. Mark för övningsfält för Stockholms luftvärnsregemente.* De bägge förstnämnda investeringsanslagen kvarstår outnyttjade till hela sina belopp, 45 000 kronor respektive 50 000 kronor. Av det sistnämnda investerings-

anslaget å 155 000 kronor äro 150 000 kronor bundna. Återstoden har angivits erforderlig för slutlig uppgörelse av ifrågavarande markförvärv. Behov av fortsatt disposition beräknas föreligga t. o. m. budgetåret 1950/51.

Härjämte har *försvarets fabriksstyrelse* i skrivelse den 11 februari 1949 hemställt om fortsatt disposition under nästkommande budgetår av vissa investeringsanslag under försvarets fabriksfond.

Ett av dessa anslag, anvisat för budgetåret 1943/44, avser medel till utbyggnad av vissa fabriker och anläggningar. De med detta anslag avsedda arbetena ha påbörjats inom sådan tid att anslaget står till förfogande för Kungl. Maj:t utan särskilt medgivande av riksdagen. Ett för samma budgetår anvisat investeringsanslag, 1943/44 VII 2. *Anskaffning av maskiner och utrustning för vissa fabriker och anläggningar*, avser maskinanskaffningar m. m. för de med förenämnda byggnadsanslag avsedda fabriker m. m. Även detta anskaffningsanslag har i viss utsträckning redan tagits i anspråk men kan helt utnyttjas först då ifrågavarande fabriker och anläggningar färdigställts.

Ytterligare två investeringsanslag, nämligen de för budgetåret 1944/45 uppförda anslagen IV C 7. *Vissa anläggningsarbeten* och IV C 8. *Anskaffning av viss maskinutrustning m. m.*, äga samband med förenämnda för budgetåret 1943/44 anvisade byggnadsanslag. De äro nämligen avsedda för vissa kapacitetsökningar m. m., som planeras skola utföras samtidigt med utförandet av vissa arbeten, för vilka nämnda byggnadsanslag skall anlitas. Enligt vad numera framkommit kvarstå emellertid nämnda för budgetåret 1944/45 anvisade anslag alltjämt outnyttjade till hela sina belopp, 1 275 000 kronor respektive 920 000 kronor.

Så är även fallet med ett för budgetåret 1944/45 anvisat investeringsanslag IV C 4. *Markförvärv för centrala tvätt- och reparationsanstalter* å 15 000 kronor, avsett för inköp av tomt för en tvätt- och reparationsanstalt i Herrljunga.

I detta sammanhang torde böra upptagas till behandling ett för budgetåret 1942/43 under fonden för förslag till statsverket anvisat anslag VII b. *Viss förrådshållning av byggnadsmateriel*. Anslaget avses som förlagskapital för den förrådshållning av byggnadsmaterial och maskiner som är erforderlig för byggnadsverksamhet inom armén, föranledd av försvarets utbyggnad enligt 1942 års försvarsbeslut. *Fortifikationsförvaltningen* har anmält, att anslaget, varå för närvarande redovisas en behållning av 2,6 miljoner kronor, alltjämt är erforderligt med hänsyn till den relativt omfattande byggnadsverksamhet som under de närmaste åren komme att bedrivas av fortifikationsförvaltningen även efter det den för utbyggnadsperioden avsedda verksamheten slutförts. Ett av fortifikationsförvaltningen och byggnadsstyrelsen i skrivelse den 18 juni 1948 avgivet förslag till samarbetsdelegation i vissa för militär och civil statlig byggnadsverksamhet gemensamma frågor förutsätter bl. a. gemensam upphandling och förrådshållning av byggnadsmaterial och maskiner m. m., för vilket ändamål här ifrågavarande anslag borde få anlitas. *Försvarets civilförvaltning* har tillstyrkt fortsatt disposition av anslaget för sålunda avsett ändamål.

Departementschefen. Såsom framgår av redogörelsen i det föregående för framställningarna i ämnet föreligger jämväl för nästa budgetår behov av fortsatt disposition av ett betydande antal äldre reservationsanslag under fjärde huvudtiteln. Skälen till att anslagen ännu icke kunnat slutregleras äro alltjämt främst att söka i att vissa konstruktionsfrågor icke kunnat lösas samt i de leveranssvårigheter på grund av brist på arbetskraft och material som förelegat och delvis alltjämt föreligga.

Enligt min mening är det emellertid icke längre erforderligt att redovisa alla dessa anslag särskilt. Jag har därför ansett det böra övervägas, om icke medel, som återstå på dessa äldre anslag, lämpligen skulle kunna sammanföras till att redovisas under senare anvisade anslag, som avsetts för större materielgrupper. För en bedömning av denna fråga torde jag få erinra om de förhållanden, under vilka de äldre anslagen anvisats och vilka ändamål de kunna anses vara avsedda för.

De anslag på driftbudgeten, om vilka här är fråga, äro anslag anvisade för budgetåret 1945/46 och tidigare budgetår till största delen för anskaffning av materiel och, i ett mindre antal fall, för fortifikatoriska anordningar.

Av medel, anvisade för materielanskaffningar före 1942 års försvarsbeslut för att förstärka den då gällande organisationen, återstå numera oreglerade endast sådana som redovisas å de kollektiva anslagen till täckning av förskottsutgifter. Såsom tidigare i olika sammanhang framhållits har den materiel, som motsvaras av dessa medel, medräknats vid den beräkning av materielbehoven som gjordes i samband med 1942 års försvarsbeslut. Dessa medel avse därför numera helt utgifter för materiel, ingående i gällande försvarsorganisation.

För de ytterligare materielbehov som skulle tillgodoses i försvarets organisation enligt 1942 års försvarsbeslut anvisades fr. o. m. budgetåret 1942/43 särskilda anslag. Dylika anslag — avseende för armén anskaffning av intendenturmateriel, engångsanskaffning av ammunition och anskaffning av tygmateriel, för marinen fartygsbyggnader för flottan och förstärkning av kustartilleriet samt för flygvapnet engångsanskaffning av mobiliseringsammunition och anskaffning av flygmateriel — anvisades löpande för varje budgetår under utbyggnadsperioden och senast för budgetåret 1946/47 och redovisas nu, med undantag av flygmaterielanslaget, såsom äldre anslag för nämnda budgetår. Anledningen till att dessa anslag nu redovisas särskilt är att det syns angeläget att skilja engångsutgifterna för anskaffning av materiel enligt 1942 års försvarsbeslut från därefter anvisade anslag för fortsatt materielanskaffning.

Vid sidan av dessa för försvarets utbyggnad avsedda materielanskaffningsanslag anvisades under beredskapstiden i stor utsträckning medel, förutom för rena beredskapsändamål, även för sådana ändamål som ersättningsanskaffning för under beredskapen förbrukad och försliten materiel samt för anskaffning av sådan krigsmateriel av nya typer som allt efter krigsteknikens utveckling ansågs böra tillföras försvaret, exempelvis radar. Under åren närmast

efter 1942 års försvarsbeslut anvisades i stor utsträckning dylika medel från förskottsstaten, men allt eftersom från Kungl. Maj:ts sida kraven på villkoren för att taga i anspråk förskottsstaten skärptes kommo i allt större omfattning särskilda anslag för speciella ändamål till användning. Detta kommer till synes i det förhållandet att täckningsanslagen anvisades sista gången 1943/44, bortsett från ett formellt anslag 1944/45, och i ett fall redan 1942/43, samt att de flesta nu redovisade äldre anslag hänföra sig till budgetåret 1944/45.

Såsom jag tidigare erinrat (jfr prop. 1948: 134) företogs redan under hösten 1945 en undersökning av de utgiftsändamål, som tillgodosetts genom förskotts-anvisningar och anslag, som anvisats under beredskapstiden. I samband därmed underställdes riksdagens prövning fråga om den fortsatta användningen av dylika anslagsmedel. En översyn har, såsom också tidigare omnämnts, sedermera skett av alla hösten 1947 ännu icke disponerade anslagsmedel under fjärde huvudtiteln till materielanskaffningar, och fortsatt disposition av dylika medel har medgivits endast i den mån medlen ansetts alltjämt erforderliga för att tillgodose försvarets behov av materiel.

På samma sätt som skedde vid 1942 års försvarsbeslut har också i de materielbehovsberäkningar, som utfördes i samband med 1948 års försvarsbeslut, som en tillgång i materiel räknats med alla de anslagsmedel för materielanskaffningar, som då förefunnos i form av reservationer på materielanslag. Sedan icke längre erforderliga medel i tämligen stor omfattning överförts till budgetutjämningsfonden, kunna i stort sett alla de medel, som nu redovisas såsom reservationer på äldre anskaffningsanslag, anses avse materiel, som vederbörligen prövats erforderlig för den nuvarande försvarsorganisationen.

Ur redovisningssynpunkt är den nuvarande uppdelningen av utgifter för samma slags materiel på ett flertal smärre anslag icke lämplig. Den försvårar också en samlad överblick över förefintliga reservationer. Enligt min mening böra dessa äldre anslagsrester i all den omfattning som lämpligen kan ske överföras till redovisning under de större anslag som med hänsyn till utgiftsändamålens art lämpa sig härför. De anslag till vilka överförande lämpligen bör ske äro i stort förenämnda, senast för budgetåret 1946/47 redovisade anslag till materielanskaffningar enligt 1942 års försvarsbeslut. Efter de indragningar till budgetutjämningsfonden av medel under arméns och marinens kvarstående täckningsanslag, avseende materielanskaffningar, som skett och ytterligare kunna ske vid utgången av innevarande budgetår, kunna även återstående medel under dessa anslag överföras till nyssnämnda anslag för budgetåret 1946/47.

Vad beträffar anslagsmedel, avsedda för befästningar och andra fortifikatoriska anordningar, böra i enlighet med vad som förutsattes vid behandlingen vid 1945 års riksdag (prop. nr 386, riksd. skr. nr 594) medel för dylika ändamål, som redovisas under täckningsanslag, indragas till budgetutjämningsfonden, i den mån de icke jämlikt riksdagens medgivande alltjämt må disponeras för speciella ändamål. Å riksstatsanslag till befästningsanläggningar kvarstående, för nydispositioner spärrade behållningar böra sammanföras till anslaget 1944/45 C 45 a Armén: Vissa befästningsanläggningar. Såsom anförts

i årets statsverksproposition (bil. 25 s. 2) avses dessa medel skola användas för fortsatta befästningsarbeten.

I fråga om tidpunkten för de föreslagna överföringarna av anslagsmedel till andra anslag har det synts mig lämpligt att under nu befintliga anslag slutredovisa de delposter som kunna slutligt regleras under nästa budgetår. Poster som förutses komma att behöva disponeras även efter utgången av budgetåret 1949/50 torde böra senast per den 30 juni 1950 överföras till andra anslag på sätt jag förordat. Riksdagens medgivande bör därför inhämtas till fortsatt disposition under nästa budgetår av samtliga de i det föregående angivna, för budgetåret 1945/46 och tidigare anvisade reservationsanslagen.

Ställning har ännu icke tagits till fortifikationsförvaltningens och byggnadsstyrelsens i det föregående omnämnda förslag till samarbetsdelegation i vissa för militär och civil statlig byggnadsverksamhet gemensamma frågor. Jag förutsätter, att det anslag under fonden för förlag till statsverket till viss förrådshållning av byggnadsmateriel som hittills avsetts för försvarets byggnadsverksamhet skall få i avsedd omfattning anlitas jämväl för statlig civil byggnadsverksamhet, om det föreslagna samarbetet kommer till stånd.

Då övriga av fortifikationsförvaltningen och försvarets fabriksstyrelse till fortsatt förfogande anmälda investeringsanslag alltjämt äro erforderliga för med anslagen avsedda ändamål, förordar jag förlängd dispositionsrätt under nästa budgetår jämväl till dessa anslag.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att förefintliga medel å i det föregående angivna, för budgetåren 1941/42, 1942/43, 1943/44, 1944/45 och 1945/46 under fjärde huvudtiteln anvisade reservationsanslag må jämväl under budgetåret 1949/50 disponeras för de med anslagen avsedda ändamålen samt, i den omfattning som av mig angivits, överföras till andra anslag;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att jämväl under budgetåret 1949/50 förfoga över det under fonden för förlag till statsverket för budgetåret 1942/43 anvisade investeringsanslaget VII b. Viss förrådshållning av byggnadsmateriel ävensom över följande såsom kapitalinvesteringar i försvarets fonder redovisade investeringsanslag, nämligen investeringsanslagen 1944/45 IV A 6 a. Förvärv av mark för vissa oljelagringsanläggningar och 1945/46 IV A 8. Mark för övningsfält för Stockholms luftvärnsregemente, under försvarets fastighetsfond, arméns delfond, 1944/45 IV A 15. Förvärv av mark för vissa oljelagringsanläggningar, under försvarets fastighetsfond, flygvapnets delfond, samt 1943/44 VII 2. Anskaffning av maskiner och utrustning för vissa fabriker och anläggningar, 1944/45 IV C 4. Markförvärv för centrala tvätt- och reparationsanstalter, 1944/45 IV C 7. Vissa anläggningsarbeten och 1944/45 IV C 8. Anskaffning av viss maskinutrustning m. m., under försvarets fabriksfond.

Med bifall till vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Per Kourtzman.
